

Isto Turpeinen
Marja-Leena Juntunen
Hanna Kamensky

ARTS
EQUAL
POLICY BRIEF
2/2019

Tämä toimenpidesuositus on suunnattu kunnille sekä kunnassa toimiville palveluntuottajille, kuten taiteen perusopetuksen oppilaitoksille, peruskouluille, seurakunnille, päiväkodeille, lastenkulttuurikeskuksille ja muille kolmannen sektorin toimijoille sekä poliittiselle päätöksenteolle ja sitä valmisteleville virastoille ja ministeriöille.

Etsivä kulttuurityö on investointi tulevaisuuteen. Etsivä kulttuurityö edistää lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta ja siten tukee heidän hyvinvointiaan ja ehkäisee syrjäytymistä.

Etsivä kulttuurityö lisää lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta

Huoli ihmisten hyvinvoinnista ja jatkuva eriarvoistuminen yhteiskunnassa velvoittaa kunnat yksilöiden negatiivisten kierteiden ja kehityskulkujen ennakoimiseen, katkaisemiseen ja kääntämiseen. Tässä toimenpidesuosituksessa ehdotamme toteutettavaksi etsivää kulttuuriryötä, joka pyrkii edistämään lasten ja nuorten aktiivista osallisuutta taiteisiin ja kulttuuriin. Etsivän kulttuuriryön tavoitteena on parantaa elämän laatua, vahvistaa yhteisöllisyyttä, tukea hyvinvointia ja siten ehkäistä syrjäytymistä. Etsivä kulttuuriryö on yksi tapa toteuttaa lapsistrategian mukaista perhemyönteisyyttä, koska sen piirissä on myös vanhempien ja lasten välistä yhteistoimintaa.¹ Etsivällä kulttuuriryöllä kunta toteuttaa kuntien kulttuuritoimilain mukaista tehtävää edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä. Näin se edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Keskeinen osa sen toteuttamista on sektorirajat ylittävä yhteistyö. Tärkeää on kunnan eri palvelujen aktiivinen yhteen sovittaminen siten, että ennaltaehkäistään ongelmia ja tuetaan hyvinvointia.²

Etsivä kulttuuriryö on kehittyvä käsite ja toimintamalli.³ Se nojaa olemassa oleviin kulttuurisen ja etsivän nuorisotyön periaatteisiin, kokeiluihin ja hankkeisiin. Etsivän kulttuuriryön avulla edistetään kulttuuripalvelujen saavutettavuutta esimerkiksi räätälöimällä palveluita ottamalla huomioon käyttäjien tarpeet ja kiinnostuksen kohteet sekä viemällä palveluita sinne, missä mahdolliset palvelun käyttäjät ovat.⁴

Ehdotamme seuraavia toimenpiteitä etsivän kulttuuriryön toteuttamiseksi lasten ja nuorten keskuudessa:

1. Etsivän kulttuuriryön asiantuntija. Etsivän kulttuuriryön toteuttamiseksi kunnassa on oltava henkilö, jonka tehtäviin kuuluu

- kartoittaa** kunnan kulttuuripalvelujen tarpeet, saatavuus ja tuantorakenteet sekä **arvioida** kulttuurisen osallisuuden yhdenvertaisuuden toteutumista sekä toteutumisen haasteita lasten ja nuorten osalta kunnan alueella

- tunnistaa**, mitkä ovat osallistumisen esteet ja miten niitä voidaan purkaa viranomaistahojen ja kulttuuritoimijoiden yhteistoiminnan avulla

- määrittää** viranomaistahojen ja kulttuuritoimijoiden yhteistoiminnan mahdollisuudet

- luoda, koordinoida ja lujittaa** viranomaistahojen ja kulttuuritoimijoiden yhteistoimintaa sekä **seurata** sen toteutumista.

2. Sektorirajat ylittävä yhteistyö. Lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta lisätään ja edistetään yhteiskuntaan vakiintuneet sektorirajat (esim. kulttuuri, liikunta, sosiaalihuolto, opetus- ja kasvat⁵) ylittävän yhteistyön avulla.⁵

Esimerkki A:

Vuonna 2013 käynnistynyt Floora-hanke on esimerkki sektorirajat ylittävstä etsivästä kulttuuriryöstä. Sen avulla hankkeessa on pyritty saamaan syrjäytymisvaarassa olevia tai muista syistä taiteen perusopetuksen ulkopuolelle jääneitä oppilaita soitonopintojen piiriin. Yhteistyötä Floorassa ovat tehneet musiikkiopistot, koulut ja koulun oppilashuollot, sosiaalitoimet, kolmannen sektorin edustajat ja maahanmuuttajatoimet.⁶ Yhteistyön tuloksena noin 170 lasta ja nuorta on päässyt soitonopintojen piiriin, ja osa heistä on myöhemmin sijoittunut oppilaitoksiin normaalien sisääntokäytäntöjen kautta. Hanke on tuottanut erilaisia mahdollisia yhteistyömalleja lähtökohtanaan taiteen perusopetuksen yhdenvertainen saavutettavuus.

- OKM 2019a
- THL 2016
- Ks. Niskavirta 2006; Susi 2012; 2014
- Kangas & Sokka 2015; Mikkonen, Kauppinen, Huovinen & Aalto 2007; ks. myös Kulttuuria kaikille -palvelu 2019
- Ks. Jakonen & Lahtinen 2019; Senge 2006
- Väkevä, Westerlund & Ilmola-Sheppard 2017; Westerlund, Väkevä & Ilmola-Sheppard 2019

3. Toiminnan tuottaminen yhteistyössä lasten ja nuorten kanssa.

Ehdotamme, että nuorten ohjauspalvelujärjestelmää ja -toimintaa tuotettaisiin ja kehitettäisiin kulttuurisen nuorisotyön viitekehyses-tä ja kriittisen pedagogiikan lähtökohdista *yhdessä lasten ja nuorten kanssa* sektorirajat ylittäen asiakas- ja tarvelähtöisesti.⁷

Esimerkki B:

Lahden kaupungissa nuorten ohjauspalvelutoimintaa on kehitetty yhdessä nuorten aikuisten kanssa taidekasvatuksellisessa prosessissa, jossa tutkimusperustaisen teatterin keinoin tuotettiin *Virastovideo*. Video on nuorten aikuisten esityksellinen puheenvuoro, joka kuvaa heidän kokemuksiaan nuorten ohjauspalvelujärjestelmästä. Videon avulla nuorisokasvatuksen ja ohjaamisen ammattilaiset ovat tarkastelleet kriittisesti omaa rooliaan ja osittain myös kyseenalaistaneet kasvatuksen ja ohjaustyön palveluna.

Esimerkki C:

SONGLAB on uusi matalan kynnyksen biisipajamalli, joka toteutetaan taiteen perusopetuksen, nuorisotyön, kansalaisopistojen ja kirjastojen välillä taidekasvatuksen saavutettavuuden parantamiseksi nuorten keskuudessa. SONGLAB tarjoaa oman musiikin tekemisestä kiinnostuneille ja erilaisista taustoista tuleville nuorille puitteet säveltää, sanoittaa ja tuottaa sekä julkistaa omaa musiikkia yhdessä muiden nuorten kanssa. Toimintamalli tukee kulttuurista moninaisuutta rekrytoimalla aktiivisesti mukaan myös monikulttuurisia nuoria. Yhteisessä musiikkiprojektissa työskenteleminen antaa mahdollisuuden tavata toisia oman musiikin tekemisestä kiinnostuneita nuoria ja tukee samalla maahanmuuttajataustaisten nuorten sosiaalista integraatiota. SONGLAB käynnistyi Helsingissä maaliskuussa 2019. Helsingin yhteistyökumppanit ovat Helsingin kaupungin nuorisopalvelut, Tiuku ry, Länsi-Helsingin musiikkiopisto ja Taideyliopisto. Helsingin kaupunki tukee toimintamallin pilotointia vuonna 2019.

4. Hyvinvointisuunnitelmat. Kunta laatii toimialarajat ylittävät kulttuurihyvinvointi- ja kulttuurikasvatussuunnitelmat tukemaan kasvatus- ja opetustehtävää sekä kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Kunnan toimintasuunnitelmissa kiinnitetään erityisesti huomiota lasten ja nuorten palvelujen kehittämiseen. Tavoitteena on määrätietoinen yhteistoimintakulttuuri, joka **ennaltaehkäisee** ongelmia, **rakentaa** inhimillistä, kulttuurista ja sosiaalista pääomaa sekä **tukee** aktiivista kansalaisuutta.

Mitä on etsivä kulttuuriryö?

ETSIVÄ KULTTUURIRYÖ on kulttuurista **yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyötä**, jossa tavoitteena on edistää kulttuuristen perusoikeuksien toteutumista ja yhdenvertaistaa osallistumisen mahdollisuuksia.

Etsivä kulttuuriryö on viranomaistahon ja kulttuuritoimijoiden tavoitteellista ja ohjattua **yhteistoimintaa**, jonka toteutumista seurataan.⁸ Se voidaan liittää osaksi koulun ja kunnan kulttuurikasvatus- ja hyvinvointisuunnitelmaa, joka toteuttaa kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain periaatteita.⁹

Etsivän työn painopiste on **aloitteellisessa ja ennakoivassa toiminnassa**, joka toteutuu ennen kuin syrjäytyminen alkaa ja/tai ennen kuin tarvitaan korjaavia toimenpiteitä. Taiteen perusopetusta sekä kulttuuri- ja nuorisopalveluja tarjotaan erityisesti niille lapsille ja nuorille, jotka ovat sosioekonomisista, kulttuurisista tai sukupuoleen tai tiedon saamiseen/ymmärtämiseen liittyvistä syistä vaarassa jäädä kulttuuripalvelujen ulkopuolelle.

Työskentelyn lähtökohtana on **matalan kynnyksen taidetoiminta ja taidekasvatus**, joka voi kannustaa laajaan ja pitkäkestoiseen harrastamiseen. Yhteisenä tavoitteena on pitkäjänteisellä yhteistyöllä varmistaa mahdollisimman kattavat ja sujuvat kulttuuriharrastuspalvelut ja -polut.

- Pässilä & Vince 2017
- HE 195/2018; OKM 2019b; STM 2019; OECD 2019
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 2019; ks. myös POPS 2014

Esimerkki D.

Matalan kynnyksen tanssityöpaja 9-vuotiaille pojille: Tanssityöpajan 12 oppilaan ryhmä koostui pojista, jotka olivat hakeneet peruskoulun tanssipainotteiselle luokalle mutta karsiutuneet soveltuvuskokeiden perusteella. Työpajan muodosti ArtsEqual-hankkeessa toimiva tanssin opettaja ja tutkija etsivä kulttuuriryö -ajatuksen innoittamana ja poikien vanhempien yhteydenoton tuloksena. Työpajassa haluttiin tukea poikien tanssin harrastamista, ja opetuksessa edettiin oppijälhtöisesti. 10-viikkoa kestänyt työpaja oli oppilaille maksuton, ja yhteistyökumppanina toimi taiteen perusopetusta antava Vapaa tanssikoulu. Lähes kaikki oppilaat toivoivat työpajalle jatkoa. Heistä osa jatkoi tanssin opiskelua tanssikoulussa välittömästi työpajan jälkeen.

Kulttuurinen osallisuus ehkäisee syrjäytymistä ja luo hyvinvointia

Tämän päivän suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa on monia haasteita: Sosiaalis-taloudellinen eriarvoisuus lisääntyy, ja huono-osaisuus kasautuu. Vanhusten yksinäisyys ja nuorten miesten syrjäytyminen ovat näkyviä ongelmia.¹⁰ Koululaiset tuntevat jonkinasteista kyynisyyttä koulunkäyntiä kohtaan jo alakoulun loppuvaiheessa. Hälyttävää on, että 15 prosenttia heistä kokee koulun täysin merkityksettömänä tulevaisuutensa kannalta.¹¹

Tutkimusten mukaan valtaosalla vuosina 1987 ja 1997 syntyneistä on ollut myönteinen ja turvattu lapsuus.¹² Kuitenkin osalla heistä on merkittäviä ja pitkällä aikavälillä huolestuttavia vaikeuksia kiinnittyä yhteiskuntaan. Esimerkiksi vuonna 1987 syntyneistä 14 prosenttia ei ollut suorittanut mitään tutkintoa yhdeksän vuotta peruskoulun päättymisen jälkeen. Koulutuksen ja yhteiskunnallisen osallisuuden puute voivat johtaa syrjäytymiseen tai työmarkkinoiden ulkopuolelle jäämiseen. Lisäksi vuonna 1987 syntyneillä on hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä haasteita: Joka kolmas heistä on saanut joko psykiatrisen diagnoosin tai hankkinut psyykenlääkkeitä. Tilanne vuonna 1997 syntyneiden osalta ei osoita muutosta parempaan.¹³

Lukuisten tutkimusten mukaan taidekasvatus ja taiteellinen harrastustoiminta ovat yhteydessä oppimiseen, hyvinvointiin ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen.¹⁴ On myös monia tutkimuksia, joissa kulttuurinen pääoma on yhdistetty oppimistuloksiin, akateemiseen kyvykkyyteen ja koulutusvalintoihin.¹⁵ Aikuistumisen myötä kulttuurinen pääoma on yhteydessä sosiaaliseen osallisuuteen, hyvinvointiin, elämän mielekkyyteen ja merkityksellisuuteen.¹⁶

Tällä hetkellä taidekasvatuksen syrjäytymistä ehkäisevät ja hyvinvointivaikutukset toteutuvat vain osittain. Taidetoiminta ja -kasvatus eivät saavuta kaikkia, jolloin vaikutusmahdollisuutta ei synny. Yhtenä syynä pidetään rakenteesta johtuvaa ulossulkemista.

Lisäämällä mahdollisuuksia osallistua taideharrastuksiin voidaan edesauttaa mm. eri taustaisten nuorten sosiaalista yhteistoimintaa, tutustumista toisiinsa ja toiseuden kohtaamista.¹⁷ Tutkimukset osoittavat, että etsivä nuorisotyö ja harrastustoiminnan aktiivinen tarjonta vahvistavat olemassa olevia palveluverkostoja, madaltavat kynnystä osallistua harrastustoimintaan ja lisäävät kulttuuriseen nuorisotoimintaan osallistumista.¹⁸ Kulttuurinen osallisuus tukee yksilön kokemusta ihmisenä olemisen arvokkuudesta ja elämän merkityksellisyydestä sekä rohkaisee toimijuuteen.¹⁹

- Laihiala 2018; OECD 2019; Salonen & Joutsenvirta 2018
- Salmela-Aro ym. 2015; 2018; Tuominen-Soini & Salmela-Aro 2014
- THL 2016; 2018
- THL 2016, 2018; ks. myös OECD 2019; Salonen & Joutsenvirta 2018
- Esim. Anttila 2013; Catterall, Dumais & Hampden-Thompson 2012; Cultural Learning Alliance 2017; Nikkanen 2014; Turpeinen 2015
- Esim. Carbonaro 1998; Israel ym. 2001; Schlee ym. 2009; ks. myös Vettenranta 2015
- Putnam 2000; 2015; Bojner Horwitz 2013; Hyypää 2011; Lehikoinen & Vanhanen 2017; Salonen & Konkka 2018
- Ijdens 2018; Kivijärvi 2015
- Anttila, A 2017
- Esim. Salonen & Konkka 2018; Turpeinen & Buck 2019; Värri 2004; Weil 2007

Etsivää kulttuuriryötä perustelevat dokumentit:

- Suomen perustuslaki (731/1999), jonka turvaamiin kulttuurisiin perusoikeuksiin kuuluu oikeus osallistua taiteeseen ja kulttuuriin, kehittää itseään ja yhteisöään sekä ilmaista itseään. Nämä perusoikeudet on mainittu myös useissa Suomea koskevissa ihmisoikeussopimuksissa ja YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa.

- Kulttuuritoimintalaki (166/2019), jonka mukaan kunta edistää kunta-laisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen.

- Opetus- ja kulttuuriministeriön harrastamisen strategia, jossa esitetään toimenpiteitä, jotta jokaisella lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus harrastukseen, joka on yhteydessä merkityksellisyyteen, osallisuuteen ja hyvinvointiin.²⁰

- Kuntaliiton hallitusohjelmatavoitteet (2019 - 2023), jotka kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluiden kohdalla asettavat tavoitteeksi tunnistaa näiden palveluiden merkitys kunnan elinvoimaa ja kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä vahvistavina tekijöinä.²¹

- Taiteen prosenttiperiaatteen laajentaminen* -kärkihankkeen (2016–2018) loppuraportti, jonka mukaan taiteen ja kulttuurin tulee olla osa kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä. Loppuraportti ehdottaa, että kunnat edistävät alueellaan laadukasta taide- ja kulttuuritoimintaa, mikä osaltaan vahvistaa asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta.²²

Kirjoittajat

Isto Turpeinen (Tanssit.Tri) toimii tutkijana ArtsEqual-hankeessa ryhmissä Basic Arts Education for All ja Arts@School. Hän toimii myös vieraillevana tutkija-tohtorina Esittävien taiteiden tutkimuskeskuksessa (TUTKE) Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa. Hän toteuttaa tanssin isä-poika-työpajoja sekä ohjaa tanssin perusopetuksen poikaryhmiä.

Marja-Leena Juntunen (FT) on Taideyliopiston Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen professori. Hän toimii ArtsEqual-hankkeen taiteen perusopetusta tarkastelevan Basic Arts Education for All -ryhmän johtajana sekä tutkijana ryhmissä Arts@school ja Visions – Systems Analysis and Policy Recommendations.

Hanna Kamensky (MuM) on tohtorikoulutettava Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa. Hän toimii ArtsEqual-hankkeen Basic Arts Education for All -ryhmässä. Hän on valmistunut Sibelius-Akatemian klassisen musiikin osastolta pääaineenaan piano. Hän on toiminut taiteen perusopetuksen musiikkioppilaitoksessa pianopedagogina vuosina 1997–2015.

- OKM 2019b
- Ks. myös Pekola-Sjöblom 2017
- OKM 2019c

Lähteet

- Anttila, A. 2017. Hyvä vapaa-aika – parasta oppia. Raportti vapaa-ajan tuen vaikutuksista nuorten sosiaalisin suhteisiin, koulumenestykseen ja peruskoulun jälkeisiin valintoihin. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisosiisäntökeskus.
- Anttila, E. 2013. Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia kouluyhteisössä. Acta Scenica 37. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42322/Acta_Scenica_37.pdf
- Bojner Horwitz, E. 2013. Empäti, kulttuur ja spegelneuron. Socialmedisinsk tidskrift 90, 2. 241-251
- Carbonaro, W. 1998. A little help from my friend's parents: Intergenerational closure and educational outcomes. Sociology of Education 71, 10, 295-313.
- Catterall, J. S., Dumais, S. A. & Hampden-Thompson, G. 2012. The arts and achievement in at-risk youth: Findings from four longitudinal studies. Research Report 55. National Endowment for the Arts. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED530822.pdf>
- Cultural Learning Alliance. 2017. Imagine nation. The value of cultural learning. http://www.cultural-learningalliance.org.uk/images/uploads/ImagineNation_2_the_value_of_cultural_learning.pdf
- Ijdens, T. 2018. Arts education benefits and challenges. Teoksessa T. Ijdens, B. Bolden & E. Wagner (toim.) International Yearbook for Research in Arts Education. Vol. 5. Munster: Waxmann, 187-205
- Israel, G., Beaulieu, L. & Hartless, G. 2001. The influence of family and community social capital on educational achievement. Rural Sociology 66, 1, 43-68.
- HE 195/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180195>
- Hyppä, M.T. 2011. Elinvoimaa yhteisöstä. Tieteessä tapahtuu 8, 15-18.
- Jakonen, O. & Lahtinen, E. 2019. Taide, kulttuuri ja hyvinvointi. Hallitusohjelman kulttuurin kärkihankkeen arviointi: Prosenttiperiaatteen laajentaminen yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon kanssa. Helsinki: Cuporen verkkojulkaisuja 53.
- Kangas, A. & Sokka, S. 2015. Cultural access and activation: Civic participation in local sustainable communities. Teoksessa S. Hristova, M. e ić, & N. Duxbury (toim.), Culture and Sustainability in European Cities : Imagining Europolis. London, UK: Routledge, 141-153. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/52918/1/kangassokka.pdf>
- Kivijärvi, A. 2015. Etnisyyden merkityksiä nuorten vertaissuhteissa. Tutkimus maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön nuorten kohtaamisista nuorisotyön kentillä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimusseura julkaisuja 162.
- Kulttuuria kaikille -palvelu 2019. http://www.kulttuuriaikaille.fi/tietoa_meista_palvelut_ja_yhteistyö
- Laihiala, T. 2018. Kokemuksia ja käsitteitä leipäjoista. Huono-osaisuus, häpeä ja ansaitsevuus. Kuopio: Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnan julkaisu 163.
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190166>
- Lehikoinen, K. & Vanhanen, E. (toim.) 2017. Taide ja hyvinvointi: Katsauksia kansainväliseen tutkimukseen. Kokos 1/2017. Helsinki: Taideyliopisto.
- Mikkonen, M., Kauppinen, J., Huovinen, M. & Aalto, E. 2007. Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönsien parissa. A-klinikkasäätiön raportisarja nro 58. http://www.aftereight.fi/hello/doc/Etsivatyo_Eurooppa.pdf
- OECD (Organisation for economic co-operation and development). 2019. Investing in youth: Finland. Paris: Investing in Youth, OECD. <https://doi.org/10.1787/1251a123-en>.
- OKM (Opetus- ja kulttuuriministeriö). 2019a. Lapsistrategia 2040. <https://minedu.fi/lapsistrategia>.
- OKM. 2019b. Harrastamisen strategia. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2019:7.
- OKM. 2019c. Tule luo taide. Taiteen prosenttiperiaatteen laajentamisen kärkihankkeen (2016-2018) loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2019:9.
- Nikkanen, H. M. 2014. Musiikkiesitykset ja juhlat koulun toimintakulttuurin rakentajina. Väitöskirja. Helsinki: Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.
- Niskavirta, M. 2006. Kulttuuri maaseudun toimintaryhmien kehittämishankkeissa. 8/2006. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/153/YTR_8_06.pdf
- Pekola-Sjöblom, M. 2017. Parhaat mahdolliset palvelut kaikille kuntalaisille? Kuntalaisten mielipiteet kunnallisista palveluista ARTTU2-tutkimuskunnissa vuosina 2015 ja 2017. Kuntaliitto: ARTTU2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro 13/2017.
- POPS 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus
- Putnam, R. 2000. Bowling alone: The collapse and revival of American community. New York, NY: Simon & Schuster.
- Putnam, R. 2015. Our children. The American Dream in crisis. New York, NY: Simon & Schuster.
- Pässilä, A., & Vince, R. 2017. Feeling perplexed: The paradox of building equality and participation in public services. Paper presented at 33rd EGOS Colloquium, Copenhagen, Denmark.
- Salmela-Aro, K., Muotkab, J., Alho, K., Hakkarainen, K. & Lonka, K. 2015. School burnout and engagement profiles among digital natives in Finland: a person-oriented approach. European Journal of Developmental Psychology 20, 10, 1-15. <http://dx.doi.org/10.1080/17405629.2015.1107542>.
- Salmela-Aro, K., Read, S., Minkkinen, J., Kinnunen, J. M. & Rimpelä, A. 2018. Immigrant status, gender, and school burnout in Finnish lower secondary school students: A longitudinal study. International Journal of Behavioral Development 42, 2, 225-236.
- Salonen, A. & Joutsenvirta, M. 2018. Vauraus ja sivistys yltäkyllisyyden ajan jälkeen. Aikuiskasvatusta 38, 2, 84-101.
- Salonen, A. & Konkka, J. 2018. Hyvän elämän tekijöitä tunnistamassa. Suomalaisen onnellisuuden, elämän mielekkyyden ja hyveellisuuden aikakauskirja 2018.
- Schlee, B., Mullis, A. & Schirner, M. 2009. Parents social and resource capital: predictors of academic achievement during early childhood. Children and youth services review 31, 227-234.
- Senge, P. 2006. The fifth discipline: The art & practice of the learning organization. New York: Doubleday.
- STM (Sosiaali- ja terveysministeriö). 2019. Kulttuuri ja taide hyvinvoinnin edistäjinä sosiaali- ja terveydenhuollossa, työelämässä ja koulutuksessa. Terveyttä ja hyvinvointia edistävän taide- ja kulttuuritoiminnan yhteistyöryhmän raportti ja jatkotoimenpide-ehdotukset. Raportteja ja muistioita 2019:34 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4069-7>
- Susi, E. (toim.) 2012. Kulttuuri saavutettavaksi satakunnassa porin kulttuuritoimi veturina 2011 - 2012. KULTTUURI KUULUU KAIKILLE! Kulttuuri saavutettavaksi Satakunnassa -neuvontahankkeen päätösjulkaisu. Porin kaupungin kulttuuriasiainkeskus. <https://docplayer.fi/13288497-Kulttuuri-kuuluu-kaikille-kulttuuri-saavutettavaksi-satakunnassa-neuvontahankkeen-paatosjulkaisu.html>
- Susi, E. (toim.) 2014. PORIN kulttuuritoimen saavutettavuuden ja moninaisuuden toimintasuunnitelma. Porin kaupungin kulttuuriasiainkeskus. http://www.kulttuuriaikaille.fi/doc/ohjelmat_ja_strategiat/Porin_kulttuuritoimen_saavutettavuuden_ja_moninaisuuden_toimintasuunnitelma.pdf
- THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). 2016. Ristikari, T., Törmäkangas, L., Lappi, A., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Merikukka, M., Pekkarinen, E., Hautakoski, A. & Gissler, M. 2016. Suomi nuorten kasvuympäristönä - 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista. THL ja Nuorisotutkimusverkosto. Raportti 9/2016. Helsinki. <http://www.julkari.fi/handle/10024/131119>
- THL 2018. Ristikari, T., Keski-Säntti, M., Sutela, E., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Pekkarinen, E., Kääriälä, A., Aaltonen, M., Huotari, T., Merikukka, M., Salo, J., Juutinen, A., Pesonen-Smith, A. & Gissler, M. 2018. Suomi lasten kasvuympäristönä. Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. THL, Raportti 7/2018. Helsinki. <http://www.julkari.fi/handle/10024/137104>
- Tuominen-Soini, H. & Salmela-Aro, K. 2014. Schoolwork engagement and burnout among Finnish high school students and young adults: Profiles, progressions, and educational outcomes. Developmental psychology 50, 3, 649-662.
- Turpeinen, I. 2015. Raakalautaa ja rakkautta. Kolme sommitelmaa oman elämän tanssista. Väitöskirja. Teatterikorkeakoulu: Acta Scenica.
- Turpeinen, I. & Buck, R. 2019. Fathers, sons and encounters in dance. Teoksessa K. Bond (toim.) Dance and the quality for life. Social Indicators Research Series 73. Springer, 227-243.
- Vettenranta, J. 2015. Koulutuksellinen tasa-arvo Suomessa. Teoksessa J. Välijärvi & P. Kupari (toim.) Millä eväillä osaaminen uuteen nousuun? PISA 2012 -tutkimustuloksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2015:6. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, 72-93. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75126/okm6.pdf>
- Väkevä, L., Westerlund, H. & Ilmola-Sheppard, L. 2017. Social innovations in music education: Creating institutional resilience for increasing social justice. Action, Criticism, and Theory for Music Education 16, 3, 129-47. doi:10.22176/act16.3.129.
- Värrö, V. 2004. Hyvä kasvatus - kasvatus hyvään. Dialogisen kasvatuksen filosofin tarkastelu erityisesti vanhemmuuden näkökulmasta. 5. painos. Tampere: Tampere University Press.
- Weil, S. 1949/2007. Juurtuminen. Alkusoitto ihmisvelvollisuuksien julistukselle. Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura.
- Westerlund, H., Väkevä, L. & Ilmola-Sheppard, L. 2019. How music schools justify themselves: Meeting the social challenges of the 21st century. European perspectives on music education. St. Pölten: Musikschulmanagement Niederösterreich GmbH, 15-33.

ArtsEqual policy briefit esittelevät päättäjille viimeisintä tutkimusta ja tutkimuserustaista keskustelua ArtsEqual-hankkeesta. Taideyliopiston koordinoima ArtsEqual-hanke tutkii yhteistyössä yli 50 vuorovaikutuskumppanin kanssa, kuinka taide julkisena palveluna voisi lisätä yhteiskunnallista tasa-arvoa ja hyvinvointia 2020-luvun Suomessa.

Taide julkisena palveluna: strategisesti kohti tasa-arvoa
Arts as Public Service: Strategic Steps towards Equality
Taideyliopiston koordinoima, monitieteinen tutkimushanke (2015-2020)
Hankkeen johtaja: professori Heidi Westerlund,
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.
artsequal.fi

Konsortiopartnerit

Rahoittaja

